Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KEHA/79041/2024

4.11.2024

trv@eduskunta.fi

Tarkastusvaliokunta tiistai 5.11.2024 klo 12:30 / Asiantuntijapyyntö ja kirjallinen asiantuntijalausunto

Asia: Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus K 20/2024 vp / Maatalouden investointituet – Kannattavuuden ja kilpailukyvyn kehittäminen

Asiantuntija: Rahoitusasiantuntija Mikko Teivaala

Pyydettynä lausuntona Pirkanmaan ELY-keskus esittää kohteliaimmin seuraavaa:

VTV:n tekemät tarkastuksen havainnot investointituen vaikuttavuuden arvioinnin ja seurannan puutteista ovat totta. Seurannan toteuttaminen ja arviointi tulisi toteuttaa saman Ruokaviraston Hyrrä -tukijärjestelmän kautta kuin tukien haku. Tuen saamisen edellytyksenä tulisi olla seurantatietojen toimittaminen pyydetyssä ajassa.

On epätodennäköistä, että maatalouden rakennekehitys olisi nopeampaa ilman investointitukia. Investointitukien kohdentamisella voidaan vaikuttaa rakennekehitykseen, esim. lisämaan hankinnan palauttaminen tukikelpoiseksi kohteeksi voisi vauhdittaa myönteistä kehitystä. Investointituesta luopuminen tuskin myöskään johtaisi maataloudesta luopumiseen ja keskittymiseen isompiin yksiköihin, koska investoivat ovat jo nyt keskimääräistä isompia ja jatkavia tiloja.

Maatalousyrittäjien välillä on eroja toiminnan kannattavuudessa ja yrittäjäominaisuuksissa. Haasteena on tunnistaa ja kohdistaa tuki hyvät yrittäjäominaisuudet omaaville ja kehittäville tiloille. Tukien tarkempi kohdentaminen vaatisi tuenhakijalta nykyistä tarkempia laskelmia ja kehittämissuunnitelmia sekä rahoittajan syvällisempää analyysiä tilan taloudesta ja kehittämissuunnitelmista. Liiketoimintasuunnitelma on tärkein liite tukihakemuksia arvioitaessa. Liiketoimintasuunnitelman talouslaskelmia tulisi kehittää niin, että laskelmat vastaisivat toteumaa nykyistä tarkemmin. Kuten VTV:n raportissa todettiin, investointituen vaikutuksen arviointi kannattavuuden kehittymiseen on haastavaa. Seurantatietojen määrittäminen, niiden kerääminen ja analysointi olisi tärkeää tukien vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Maatalouden investointitukea tulee kehittää myös huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta. Investointituella voitaisiin kohentaa mm. varavoimajärjestelmien hankintaa, viljojen ja valkuaiskasvien varmuusvarastointia tiloilla, polttoaineiden varmuusvarastointia tiloilla ja vesihuollon turvaamista maatiloilla.

Maatalouden investointituki muodostuu avustuksesta, korkotukilainasta ja mahdollisesta valtiontakauksesta. Korkotukilainan osuutta tuen määrästä vähennettiin kuluvalle ohjelmakaudelle 2023-2027. Korkotukilainan osuutta tuen määrästä tulisi lisätä, koska tuki jakautuu pidemmälle aikavälille mikä osaltaan varmistaa tuensaajan maksuvalmiuden ylläpitämistä. Viime vuosina koetuksella ollutta viljelijöiden jaksamista voitaisiin helpottaa kohottamalla työympäristön parantamiseen kohdentuvien investointien tukitasoja nykyisestä ja poistaa ne kilpailukyky-kategoriaan luokitelluista investoinneista.

Rahoitusasiantuntija Mikko Teivaala

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
0295 036 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1
Kirjaamo
PL 297, 33101 Tampere
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi